

ומר' שמואל פי"חד מאמרו היקר כל שהוא רחמן על אכזרים סוף שרוא נעשה אכזר על רחמנים (כצ"ל), ובילקוט שם מוכא המאמר ע"ש ריב"ל.

ובילקוט ישעיה רמז שלו ר' אבא בשם ר"ש בן לוי ובילקוט שהש"ר רמז תתקפ"ח ר' תחליפא דקשרין בש"ר שמעון בן לוי, וצ"ל כבשהש"ר פ"ד פ' נפת בשם ר' שמעון בן לקיש.

ר' שמעון בן לקיש—ריש לקיש.
ע"פ רוב נקרא בכבלי בשם ריש לקיש, ובירושלמי בשם ר"ש בן לקיש ואך בסנהדרין נקרא בכמה מקומות בשם ריש לקיש ועוד באיזה מקומות.

בדבר הנדיל בענקים היה אשר עליו אמרו יומא ט: מאן דמשתעי ר"ל בהדיה בשוקא יהבו ליה עסקא בלא סהדי, באה ערביכיא גדולה יש שרוצים לימר יששני ר"ל הוי כרמיבא בתירה מציון ש"ד חיבתה ר' כח, מאת החכם ר"ש דוד שאחר היה בן דורי דרכינו הקדוש ואפשר שהיה עוד קשיש טיבא מרבי יהשני ניסי דר' יוהנן, וכבר אמר החכם כדי לתקן שניאה אחת צריכין אנו לעשית שניאות רבית, אבל כל דבריו ישא ריח, וקישיותו מב"ר פע"ח שבשעת חליי של רבי הלך ר"ל למשאל בשלומי רבני בקשו שיתפלל עליי, וכן שם רפ"פ שיוכי מעינאה פגע בכביר הנשיא היא רבי אשר היטב חרה לו וברמשא הלך ר"ל לפי"ס את רבי, במחילה טעה טעית גדול שחשב שזה רבי רבינו הקדוש ולא ידע שכל הנשיאים היו נקראין בירושלמי ובמדרשים (שהעתיקו ע"פ רוב דבריהם מירושלמי) בשם רבי, ורבי זה שכקש לר"ל שיתפלל עליו היא נכר נכדו של רבי היינו ר"י נשיאה השני אשר גם ר"ל בעצמו לא היה מתהלה מאוהביו כמבואר בערכו, יאח"ב היה מאיהביו הנאמנים, ולפי דעתי אין ראוי יותר לטפל בדבריו שאין להם שום יסוד.

ויש

וכשהיה יוצא ליהרג א"ל צאו ואמרו לאשתו של שמעון בר כהנא שהרגתיי בכניסתו ללוד ובא מעשה לפני חכמים וקיימו את דבריו א"ל ר' יהודה משם ראייה וכו'.

והשערת סה"ד שאין זה התנא ר"ש בר כהנא אך איש אחר בשם זה ולכן חלקו לשנים, אבל איני יודע למה חלקי לשנים ואדרבא משם משמע ששמעון ב"כ הנהרג הוא התלמיד דר"א כידוע שר"א היה מקים מישבו בלוד וכן ישב שם תלמידו ושם נהרג וצ"ע.

ר' שמעון בר כרסנא.

נוכר אך בירושלמי והיה תלמידו דר' אחא שאמר המיד בשמו כשבת פ"א רה"ת, עירובין פ"א ה"ז (פ"ג סה"ה, וביר"ד ספ"א דעירובין גזרם ר"ש בר כרסנא), יומא פ"ג ה"ח, ביצה פ"ה ה"ח, ע"ו רפ"א.

ומצינו ע"ז פ"א ה"א ר"ש בר כרסנא בשם ר' אחא וצ"ל בר כרסנא.

ונשתבש יותר ברמאי פ"ג סה"א ושם ר' שמעון בר סני בשם ר' אחא וצ"ל בר כרסנא, והטעות בא שהיה כתיב בר כרסני ונשמט חר בר ותיבת כרסני נחלק לשתים ומכ"ף נעשה ביה"ת. ונוכר תרומות פ"ב ה"ג, מעשרות פ"א ה"ב, חלה פ"ד סה"ג, שבת רפ"ג, ומצינו שבת רפ"א-ב: ר' אלעזר בשם ר"ש כרסנא ונראה שצ"ל ר"א בר' יוסי בשם ר"ש בר כרסנא, והיא ר' אלעזר ב"ר יוסי האחרון.

שמעון בן לוגא. ערך ר' ישמעאל בן לוגא.

ר' שמעון בן לוי.

נוכר קידושין דו; אבל המאמר טיבא סיכה נב. ושם ר"ש בן לקיש. ובחילין נו: (לגסת דק"ס) שאל ר' יוסי בן נהיראי את ר"ש בן לוי, וכן נוכר תנחומא בהר"ו, ויק"ר פט"ד, וזו

1234567

לדבריהם משם מוכח ממש להיפוך שאמרו שם ב"מ פד. אקרייה ואתנייה, איך אפשר לומר שאם היה מקודם גברא רבה שישכח גם לקרות בתורה או גם לשכח הא"ב? ומעירובין סה: שאמרו ר"ל ותלמידי דר' חנינא איקלעו — א"ל ר"ל נשכור ולכשנניע אצל רבותינו שבדרום נשאל להם אתי שוילו לר' אפס, ואמרו שם בתים' שר' אפס חי אחר רבי אך ב' שנים ומחצה אם כן תיכף אחר פטירת רבי היה כבר ר"ל גדול הרור, ובימי ר' חנינא מצינו סנהדרין פ"א ה"ב ר' חנינא פתח, ר' יוחנן ור"ל חתמין, וכן נדה ספ"ב ר' חנינא הוה שרי בציפורין והיה ר"י ור"ל שריון תמן ולא הוה מצרף לו עימיה — חר זמן צרפון עימיה אמרין מה חמא רבי משגח עלינן וכו', ובזמן ר' יהודה נשיאה הראשון ור' אושעיה מצינו יבמית נז. שבעי מיניה ר' יוחנן מר' אושעיה ולא אמר לו ולא מידי לסוף אתא גברא רבה ומני ר"ל ופשט ליה א"ל ר"י נשיאה לר' אושעיה אמו ר' יוחנן לאי גברא רבה הוא וכו', וזה היה עוד טרם שמלך ר' יוחנן במבריא והיו כולם בציפורי ור' אפס ואח"כ ר' חנינא היו מראשי ישיבה שם ור"ל ור"י היו מתלמידיהם הגדולים א"כ איך אפשר לעלות על הדעת לימר שפתאום יעזוב ר"ל דרכו ותורתו ולדבק עם חיתסין וגולנין ולשכח כל תורתו?

אך האמת יורה דרכו שמעילם לא היה גברא רבה טרם שאירע המעשה עם ר' יוחנן והיה אז עוד בעצם ימי עלומיו וכאשר נבאר.

כפי הנראה נולד בציפורי מקים רבינו הקדוש וזכה עוד לראותו כביצה פ"ה ה"ב ר' יוחנן ורשב"ל אמרי לא זכינן לאירייתא אלא בגין דחוינן לאצבעותיה דרבי מן גולגיקין רדיה, אבל ר' יוחנן היה קשיש מר"ל, כי ר"י זכה להיות מתלכירי

ויש שרוצים לומר שהיה עוד קודם בן עזאי ע"פ מה שמיבא בפרד"א פמ"ג שאמר בן עזאי בא יראה כח התשובה מרשב"ל שהיה הוא ושני רעיו נזולים וחוסמים — והוא שב בתשובה — והיה עוסק בתורה כל ימיו — וביים שמת מתו שני רעיו השורדים ונתנו לרשב"ל חלק החיים ולשני רעיו בשאלו התחיות, אבל כבר העיר בצדק הגאון רד"ל בפירושי על הפרד"א שפ"ס נפל בספרים בשם בן עזאי.

אבל האמת הברור שאך ורק חר ר' שמעון בן לקיש הוה יכאשר נבאר.

השם לקיש אם הוא שם אביו או שהוא שם עיר כדעת הרב ראה"ו בבית תלמוד שנה נ' לא נודע לנו, יען שלא נמצא בשום מקום עיר בשם לקיש, ומה שקיצרו את שמו וקראוהו בשם ריש לקיש כבר העיר ע"ז הגאון ר"י פיק ודעתו שהוא באשמת המדפיסים הראשינים נשתנה מרשב"ל לריש לקיש, וקשה לימר כן ולשבש בכל המקומות שנקרא בשם ר"ל, וכן מיבא ברק"ס בכל הכ"י כמה פעמים בשם ריש לקיש, אבל טעם האמיתי נעלם ממנו למה קצרו שמו, ואך זאת ידוע לנו שקרא את עצמי בשם „בר לקישא" כמגילה כח; יכן קראי ר' יוחנן כב"מ פד.

אבותיו ידוע לנו שהיו מגדולי הדור כשבת ק"ט: שא"ל ר"ל לר' יהודה נשיאה (ב) „כך מקיבלני מאביתי" ואמרי לה מאבותיך כל עיר שאין בה תיניקית של בית רבן מחריבין איתה.

והנה דעת ר"ת בתים' ב"מ פד. ד"ה אי הדרת, שמתחלה היה ר"ל תלמיד חכם ואח"כ פרק מעליו עול הורה ונעשה ע"ה, וכן כתבו עירובין סה: שר"ל היה גברא רבה מקודם, יבמחילה מעצמיתיהם הקדושים, איך אפשר לימר על קדוש ישראל כן, ועוד ממקום שהביאו ראיה

מתלמידיו הקטנים דרבי ושמע ממנו הלכות, אבל ר"ל היה ילד וזכה אך לראיתו, וזה שמצינו חילין גד. ששאל ר"ל לר' יוחנן מני רב ומני רב ולא ידענא ליה, א"ל ר' יוחנן ולא נהירא ליה לאיתי תלמיד ששימש את רבי רבה ור"ח, וזה כמי שאמרנו שר' יוחנן שהיה בפטירת רבי לערך מ' שנה כמבואר בערכו, לכן ידע היטב את רב וגדולתו בעיני רבו, אבל ר"ל אף שהיה בן משפחה גדולה בציפורי וזכה לראות את רבי, אבל לא ידע את רב וגדולתו, ולכן לא מצינו בשום מקום שיאמר ר"ל בשם רבי. והילד הזה חונן מאת הטבע בגבירת נפלאה שלא התיירא מפני כל, והתחבר עם אנשים גבורי חיל כמיתי ויהי עליהם לראש ונמה מן אירח הישר ולא שם לבי לתורה אף שאבותיו היו גדולי הדור.

ונשאר לנו זכרונות ממעשיו בימים ההם מה שיספר גיטין סו. שוכן נפשיה ללוראיו וסמך על גבורתי שיבער הרשעה מקרב הארץ את כת האוכלים בשר אדם, וכאשר יסיפר שם שהמית את כולם והיה זאת תמיד לשיחה בפיו לאמר אלו זבנת נפשך ללודין בירושלמי תרומות פ"ח ה"ג.

וכן גם כשהיה כבר מראשי גדולי הדיר יסיפר עליו בירושלמי הירובית ספ"ח שר' אימי תפשוהי גולנין עד שר' יונתן התייאש ממנו, אך רשב"ל אמר אני ארדוף אחריהם ואהרוג איהם אי אני אהרג, וסוף היה שהצילו מידם.

וכן יסיפר שם שפ"א חמסי לסטים מר' יוחנן כל ממיני ור"ל רדף אחריהם והשיגם והשיבו את כל רכישו.

ור' יוחנן שידע היטב את ר"ל מנעוריו וראה איתי איך שמעט מעט המה מן דרך הישר ומתחבר לרשעים, השתיקק מאוד להחזירו למוטב, וכבר היה אור"ל בעצם ימי עלומיו והנה אנה ה' לידו

כאשר יסופר ב"מ פד. שר"י סחי בירדנא ור"ל היה או שם מעכר לירדן יחשב שרואה אשה יפה ישור לירדנא אבתריה א"ל ר' יוחנן חילך לאירייתא א"ל שיפרך לנשי, או מצא ר' יוחנן שעת הכושר להחזירו למוטב יא"ל אי הדרת בך יחיבנא לך אתיתי דשפירא מינאי (ואף שר' יוחנן היה קשיש ממנו הרבה ערך כעשר שנים ואחותו שהיתה עוד כבירה לימים כאחיה או תואכית שר"י לא היה לו אב ואם מיום הולדו, אבל גם ר' יוחנן היה עיר בימי עלוסו לכן נתרצה ר"ל לזה ולכן קראו ר' יוחנן בחולין יח: נוסא, בן הוא בגמוקי יוסף שם) קביל עליה בעי למיהדר לאתיי מאניה ולא מצי הדר, אקרייה ואתנייה ושייד גכרא רבה. ועמלי בתורה גדלה כל כך עד ששם לילית כימים וכמי שאמר לא איברי סיחרא אלא לגירסא עירובין סה, יברכות פ"א ה"א אמרו שר"ל היה סהרהר בד"ת כ"כ עד שיצא מחיץ לתחום בשבת.

יהיה מסדר מהניתיה מ' זמנין כנגד מ' יים שנתנה תורה ועייל לקמיה דר"י כהענית ח.

ואו היי עיר בחיים כל גדולי הדור רביתי דר' יוחנן כר' חנינא ור' ינאי, ובר קפרא וריב"ל ור' אפס היו גדולי חבמי דרום, ור' יהודה נשיאה נכר רבי היה הנשיא וראש לכל חבמי ישראל בכנהדרו ציפורי, לכן כשידע בעצמי שכבר רכש לו חכמת התורה עוב את ביתי ינחלתו וחלך לו להבמי דרים לקבל מפי הזקנים תלמידיו רבי (וכבר בארני בערך ר' אפס שחי שנים הרבה אחרי רבי ומקומו הקבוע היה בדרום, ואך לעתים מווסטוב היה בא לשיבת ציפורי תחת ר"ג ור"י נשיאה).

וזה שאמרו כלאים פ"ט ה"ד שצם ר"ל לראית את ר' חייא בהלום ועניהי שר' חייא ריבין תורה יותר ממני ולא עיר אלא דהוא גלה, א"ל ולא היינא גלי? א"ל את הית גלי למילף והיא גלי מלפא (פי' שר"ח כשבא לא"י לא בא ללמוד כי כבר בא ותורתו בידו ובא אך להיבין תורה וללמד אבל

נשיאה ויחיב וקא אמר — א"ל תיב לא שבקת רווחא לתלמידא.

ואמר בשמי כשבת קל; פסחים קיט; מי"ק כ; בכורות כב; נדה ט; טו; מא; תרומות פ"א סה"א, פסחים פ"ד ה"ה, סיכה פ"ג ה"א, מו"ק פ"ג ה"ה, כתיבות פ"א ה"ב, נדה פ"א ה"ה.

ובשבת קיט: אמר לר' יהודה נשיאה ב' כך מקובלני מאבותיך.

ואז קבל גם מר' אושעיא, בעי ממנו כיבמות נו, אמר בשמו קירושין פ, פסחים לד; בכורות יג, מעילה ו; נדה יח: כה.

והיה ר' אושעיא גדול כ"כ בעיניו עד שקראו אבי המשנה כב"ק פ"ד ה"י, אבל ר"ל היה אז כבר גדול הדור כמפורש יבמות נו.

וכן קבל מר' חנינא, בעי מיניה כשבת קיד, ע"ו יא; אמר משמיה כעירובין פ, ובסנהדרין פ"א ה"ב ר' חנינא פתח ור"י ורשב"ל חותמין.

וכן קבל מר' ינאי ואמר בשמו כעירובין יא; סיכה יז; יומא לו; ב"ק נב, ב"מ כו; מעילה יח.

וכן היה דיכירו עם ר' יונתן כירושלמי עירובין פ"ו ה"ד.

אבל מה שמצינו כתובות מט, ר"ל משים ר' יוסי ב"ר חנינא היא ט"ס וצ"ל משים ר' יהודה בר"ח כי כן הוא בכתיבות פ"ד ה"ח.

וכן בכוכה פ"א ה"א-ג, רשב"ל בשם ר' יוסי בר"ח צ"ל ר' יהודה בר' חנינא ככלאים פ"ד ה"ב.

וכן היה בידי קבלות מהראשונים שאמר בשם ראב"ע כב"ר פ"מ-ג.

בשם ר"ש בן מנסיא כיוק"ר פ"כ"ב, ובס"הד מביא שר"ל מפרש דברי רב אבדומי בר המדורי וכוונתי לסיכה כ, ובמחילה מכבודו שודאי לא היה הנמרא סיכה או לפניו כי שם חולק ר"ל עם רב

אבדימי

אכל ריש לקיש יצא מעירו אך לכלל וללמוד, וזה כמו שאמרנו שהלך לו לדרום לקבל מפי גדולי הדור דשם.

ושם זכה עוד לקבל מבר קפרא וזה שמצינו ר"ל משום בר קפרא כפסחים טי, תענית ח, חגיגה כג; ב"מ כג, ב"ב לט; קנח; ובחים צב, תרומות פ"ו ה"ג והרבה פעמים במדרשים.

וכן קבל מר' אפס כעירובין סה: ר"ל ותלמידו ר' חנינא — א"ל ר"ל נשכור ולבשיגיע אצל רביהינו שבדרום נשאל להם אתו שיילו לר' אפס וכו'.

וכן התרועע שם עם ריב"ל וקראו רבי כמי"ק פ"ב ה"ד שריב"ל שאל לרשב"ל א"ל אימת רבי שואל, והמאמר בב"ר ספ"מו חסר תיבת רבי.

ומה שמצינו מכית ב, ריב"ל בשם רשב"ל כבר נמחק תיבת בשם רשב"ל וכן ליתא בילקיט דברים רמו תתק"כ.

וכן קבל מכל חבמי הדור כדמצינו שאמר משמיה דחוקיה כב"ק ט; בשם רב חילפיי בנזיר פ"י ה"י.

וכן אמר משמיה דר' יהודה בר' חנינא כעירובין יא. (ואכזרו שם יא: שהיה רבו), כתובית פ"ד ה"ח.

וכן אמר משום אבא כהן ברדלא כב"מ י;.

וב"ב פ"ח ה"ג משום אבא בר דליה. משום לוי סבא כעירובין צו;.

וכירושלמי שם פ"י ה"ב בשם לוי סיכיא וביימא פ"ח ה"ו ר"ש בשם ר' לוי סיכיא צ"ל רשב"ל.

ר"ל א"ר סמיא כיבמות עד. ר"ל בשם ר"ש בר כהנא כפסחים פ"ג ה"ב ועיין ערכו.

משום בר תוסני כשבת עא, וכשחזר לציפורי או היה כבר ראוי להיות מתלמידיו הגדולים דר' יהודה נשיאה כנזיר כ, יתיב ר"ל קמיה דר"י